

# RJEČNIK OSIGURANJA

## A

### **Agencija za osiguranje u Bosni i Hercegovini**

Samostalna organizacija koja za svoj rad odgovara Vijeću ministara Bosne i Hercegovine i ima zadatak da obezbijedi jedinstvenu primjenu zakona o osiguranju između entiteta, kao i postojanje nesmetane i djelotvorne saradnje između agencija za nadzor osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj, te da osigura da se entitetski zakoni primjenjuju i tumače na pravičnoj i jedinstvenoj osnovi. Agencija ima obavezu osigurati da zakonodavstvo o osiguranju u Bosni i Hercegovini bude i ostane usaglašeno sa zakonodavstvom Evropske unije, koje se primjenjuje na oblast osiguranja.

### **Agencija za nadzor osiguranja Federacije BiH**

Agencija za nadzor osiguranja Federacije je obrazovana Zakonom o društvima za osiguranje u privatnom osiguranju «Službene novine Federacije BiH», br. 24/05. (kojim je Ured za nadzor društava za osiguranje u Federacije Bosne i Hercegovine prerastao u Agenciju), kao samostalna neprofitna institucija Federacije sa sjedištem u Sarajevu. Agencija za nadzor ima regulatornu i nadzornu funkciju u cilju zaštite osiguranika i osiguravača na dobrobit industrije osiguranja, a u izvršavanju svojih funkcija djeluje na način koji je najpogodniji za ispunjenje regulatornih ciljeva.

### **Agencija za osiguranje Republike Srpske**

Agencija za nadzor osiguranja Republike Srpske je osnovana Zakonom o društvima za osiguranje «Službeni glasnik Republike Srpske», br. 17/05. kao samostalna i neprofitna institucija Republike Srpske, koja za svoj rad odgovara Narodnoj skupštini Republike Srpske, sa sjedištem u Banja Luci. Funkcija, nadležnosti i djelokrug rada Agencije za osiguranje Republike Srpske su slične i imaju isti cilj kao i Agencije za nadzor osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine.

## **Agencija za osiguranje**

U pravilu samostalna privredna organizacija, koja u ime i za račun osiguravača sklapa ugovore o osiguranju. Za svoj posao dobija proviziju od osiguravača. Ovlaštenja agencije određena su propisima o osiguranju i ugovorom o osiguranju između agencije i osiguravača. Po tim ugovorima agencija može raditi isključivo za jednog osiguravača ili za više osiguravača, a agencija je uobičajen naziv za preduzeća za posredovanje i zastupanje u osiguranju.

## **Agent osiguranja**

Osoba koja ima punomoć osiguravača za zastupanje u poslovima osiguranja. Opsegom punomoći utvrđena su prava u zastupanju, koja mogu biti različita za pojedine vrste osiguranja. O obimu poslova koje obavlja agent osiguranja zavisi i visina provizije koju osiguravač plaća za obavljene poslove.

## **Agregatna franšiza**

Agregatna - fiksna godišnja franšiza je vrsta kvantitativne franšize kod koje se odbitak primjenjuje sve dok visina ukupnih odbitaka ne dostigne ukupni iznos franšize za tu godinu. Npr. ako je ugovorena godišnja franšiza 10.000 KM i ako u martu nastane šteta od 5.000 KM, osiguravač nema obaveze prema ugovaraču. Ako u maju nastane šteta od 20.000 KM, osiguravač će isplatiti 15.000 KM, jer je ukupna šteta 25.000 KM, a ugovorena franšiza 10.000 KM.

## **Aktuar**

Aktuar je lice sa položenim stručnim ispitom koje u smislu ima ovlaštenje Agencije za nadzor osiguranja Federacije BiH, odnosno Agencije za osiguranje Republike Srpske za obavljanje aktuarskih poslova. Ovlašteni aktuar je nezavisan i samostalan u obavljanju svojih djelatnosti i za tačnost svojih nalaza, kao i prijedloga mjera odgovara Agenciji za nadzor.

## **Aktuarske tablice**

Aktuarske tablice sadrže kumulativne brojeve ( $D_x$ ,  $N_x$ ,  $M_x$  i dr.) na kojima se temelje izračuni premija, matematičkih rezervi, otkupnih i kapitaliziranih vrijednosti i drugih parametara životnih osiguranja. Izrađuju se na temelju tablica smrtnosti uz primjenu određene kamate.

- $D_x$  - označava diskontirane brojeve živih osoba
- $N_x$  - označava sumu diskontiranih brojeva živih osoba
- $M_x$  - označava sumu sume diskontiranih brojeva živih osoba.

## **Avans**

Predujam, unaprijed plaćen iznos još neispunjene obaveze iz ugovora o osiguranju. U pravilu označava plaćanje predujma s naslova osiguranjem pokrivena štete ili osigurnine. Avans se isplaćuje kad obim ili visina obaveze osiguravača nije u cjelosti utvrđena - poznata.

## **B**

### **Bolesnička osiguranja**

Skupni naziv za osiguranja za slučaj nesposobnosti i pokriće troškova uzrovanih bolešću. Mogu biti privatna ili socijalna osiguranja.

### **Bolesničko osiguranje za vrijeme putovanja u inostranstvu**

Bolesničko osiguranje uređeno za pokriće posebnih opasnosti i potreba za vrijeme puta u inostranstvu. Pokriva troškove liječenja, transporta u slučaju bolesti i prevoza u slučaju smrti osiguranika.

### **Bonus**

Poseban popust ugrađen u cjenik koji se daje osiguraniku koji kroz određeno osigurateljno razdoblje nije imao štete, ili mu je omjer između uplaćene premije i isplaćenih šteta povoljan. Obračunava se godišnje u postotku kod plaćanja premije.

### **Broker u osiguranju**

Broker u osiguranju je pravno ili fizičko lice koje samostalno obavlja djelatnost, čiji je isključivi zadatak da, u ime osiguranika ili reosiguranika, radi osiguranja ili reosiguranja rizika, poveže lica koja traže osiguranje ili reosiguranje i društva za osiguranje ili društva za reosiguranje i da, kada je to potrebno, pomogne u pripremi i izvršavanju tih ugovora, naročito u slučaju podnošenja zahtjeva za naknadu. Broker u osiguranju je plaćen provizijom od društva za osiguranje ili reosiguranje što ga ne obavezuje prilikom izbora društva za osiguranje ili reosiguranje.

### **Bruto premija**

Naziv za ukupnu premiju, po jednom ugovoru, ili za pojedinu vrstu ili grupu osiguranja, ili za cijelo poduzeće za osiguranje. To je ukupna premija ili cijena osiguranja, tj. iznos koji je dužan uplatiti osiguranik prilikom sklapanja osiguranja ukoliko nije uplata premije drugačije ugovorena (u ratama i sl.).

## C

### **Cedent i cesionar**

Cedent je osiguravač koji prenosi višak rizika iznad svog samopridržaja na reosiguravača. Ovakvim načinom disperzije rizika mogu se pokriti vrlo veliki rizici. Cesionar je reosiguravač koji preuzima višak rizika od osiguravača. Ukoliko reosiguravač ne može preuzeti sav rizik, on dalje plasira rizik drugom ili više reosiguravača.

### **Certifikat osiguranja**

Certifikat osiguranja predstavlja kraći oblik police osiguranja u kojem su sadržani osnovni uslovi osiguranja. Najčešće se koristi u transportnom osiguranju, a mogu ga izdati osiguravač, posrednik, špediter ili broker i ustvari predstavlja potvrdu da je određeno osiguranje zaključeno.

### **Cilmerizacija**

Cilmerizacija je postupak osiguravača kod kojeg prva godišnja premija u potpunosti ili djelomično služi za pokriće troškova sklapanja ugovora o osiguranju života.

## D

### **Djelimična šteta**

Djelimični gubitak ili oštećenje osiguranog predmeta za razliku od potpunog gubitka, tim pojmom je obuhvaćen djelimični gubitak ili oštećenje osiguranog predmeta neovisno o tome hoće li u odnosima iz zajedničke havarije biti priznat kao šteta zajedničke havarije ili neće.

### **Djelimično kasko osiguranje motornih vozila**

Za razliku od potpunog kasko osiguranja motornog vozila, koje obuhvaća u uslovima i pravilima osiguranja navedene rizike u njihovoj ukupnosti, ovo osiguranje obuhvaća samo neke od rizika. Tako - samo rizik požara, samo rizik krađe, više rizika ,ali bez prometne nesreće, itd. S obzirom na prostor djelimično osiguranje može vrijediti samo za određeno mjesto (npr. garaža) ili bilo gdje. Izbor rizika određuje visinu premije.

## **Dodatak za prevenciju**

Dodatak za prevenciju je iznos od kojeg se obrazuje fond preventive koji služi za spriječavanje i smanjivanje šteta. Iz dijela funkcionalne premije namijenjenog za preventivu kod osiguranja imovine najčešće se jedan dio izdvaja za preventivne mjere.

## **Doplatak za kratkoročno osiguranje**

Kratkoročna premija za osiguranje koja se zaključuje na rok kraći od 1 godine.

## **Dobrovoljno osiguranje**

Osiguranje koje se sklapa slobodnom odlukom ili dogovorom između osiguravača i osiguranika, gdje ne postoji zakonska obaveza niti prisila njegovog sklapanja.

## **Delkledere osiguranje**

Delkledere osiguranje je osiguranje kredita i to je specifično osiguranje gdje procjena rizika zavisi od subjektivne ocjene pojedinca, a ne od matematičko - statističkih metoda. Osiguranje zaključuje davalac kredita i on se javlja kao osiguranik, a osnovna načela kod ovog osiguranja su: rizici moraju biti svrstani po kategorijama koje odražavaju prosjek kreditnih rizika i pokriće rizika ne može se odnositi na cijeli rizik (osiguranik mora snositi dio rizika kako bi bio zainteresovan da preuzima mjere za smanjenje rizika i za naplatu potraživanja). Kod ovog osiguranja osiguravač i osiguranik imaju ugovorni odnos, dok korisnik kredita često ne zna niti treba znati da je osiguranje zaključeno.

## **Dodatna oprema u auto-kasko osiguranju**

Kasko osiguranjem obuhvaćeni su dijelovi vozila standardno isporučeni od proizvođača odnosno trgovca. Svi dijelovi i oprema koji nisu standardno isporučeni ili koje osiguranik naknadno ugradi nisu pokriveni kasko osiguranjem ako se posebno, dodatno, ne osiguraju (npr. posebne gume, maglenke, mobitel, itd.)

## **Društvo za osiguranje**

Društvo za osiguranje je dioničko društvo, odnosno akcionarsko društvo ili društvo za uzajamno osiguranje, kao i bilo koji drugi oblik društva za osiguranje koje nije iz Federacije, ili iz Republike Srpske koje je obrazovano u Federaciji odnosno u Republici Srpskoj ili posluje u skladu sa Zakonom.

## **Društvo za uzajmno osiguranje**

Društvo za uzajmno osiguranje je društvo za osiguranje u kojem članovi uplatom doprinosa međusobno garantuju da će na načelima uzajamnosti i solidarnosti pokriti štete nastale ostvarivanjem ugovorenih rizika.

## **Dugoročno osiguranje**

Ugovor o osiguranju zaključen kod jednog osiguravača za osiguranje imovine, osiguranje od posljedica nesretnog slučaja i pojedine druge vrste neživotnih osiguranja na rok od pet ili više godina. Za tako zaključena osiguranja osiguravači mogu odobravati popuste.

## **E**

### **Evropski izvještaj o nesreći**

Obrazac je izrađen od strane Evropske komisije za osiguranje i preporučen osiguravateljima. svrha mu je bila olakšati razmjenu podataka u slučaju saobraćajne nesreće kod koje nije intervenisala policija ili neko drugo nadležno tijelo. Obrazac je sastavljen tako da sadrži sve podatke o vozačima, osiguravateljima, mjestu nesreće, svjedocima, oštećenjima, a sadrži i skicu nastanka nesreće.

## **F**

### **Fakturisana premija**

Bruto fakturisana premija obuhvata sve iznose koji dopijevaju u okviru finansijske godine, a koji proizilaze iz polisa osiguranja, bez obzira na to da li su ti iznosi u cjelosti ili dijelom preneseni na buduću finansijsku godinu. Fakturisana premija je ukupno naplaćena premija za osiguranja zaključena u jednoj godini.

### **Flotantno osiguranje**

U posebnim slučajevima kada se vrijednost osiguranog predmeta tokom godine višekratno mijenja (prema stanju zaliha koje se prijavljuju u ugovorenim rokovima: petnaestodnevno, mjesečno, tromjesečno, polugodišnje) istovremeno se mijenja i premija osiguranja - u tom slučaju se sklapa flotantno osiguranje.

## **Flotantna premija**

Flotantna premija, koja se ugovara prema stvarnim podacima o visini rizika i primjenjuje kod generalnih ugovora o osiguranju. Plaća se unazad za ugovoreni period, a obračunava za stvarni rizik koji je bio u tom periodu (npr. količina robe u magacinu, broj stoke u otkupnoj stanici, broj automobila u prodajnom salonu i sl.).

## **Franšiza**

Sudjelovanje osiguranika u šteti. Naziva se još ugovoreni samopridržaj. Pod franšizom se podrazumijeva iznos ili postotak predviđen ugovorom o osiguranju do kojeg iznosa šteta nije naknativa iz osiguranja premda je šteta inače pokrivena osiguranjem. Iskazuje se kao postotak od osigurane svote ili štete, odnosno kao apsolutni iznos.

## **G**

### **Garancijski fond**

Tijelo nastalo u nastojanju da država zaštiti žrtve neosiguranih, odnosno nepoznatih vozača motornih vozila te vozila osiguranih kod osiguravajućih društava koja su došla pod stečaj.

### **Garantni fond**

Garantni fond iznosi jednu trećinu margine solventnosti. U slučaju neživotnog osiguranja garantni fond ne smije biti manji od iznosa 1.000.000,00 KM, odnosno 2.000.000,00 KM u zavisnosti od vrste osiguranja, a kod obavljanja poslova reosiguranja ne smije biti manji od 3.000.000,00 KM

### **Granično osiguranje**

U međunarodnom cestovnom prometu motorna vozila moraju imati valjanu međunarodnu ispravu o osiguranju. To je zelena karta, registracijska tablica ili neki drugi dokaz koji ured zemlje u koju se vozilom ulazi prihvaća kao dokaz osiguranja. Vozači koji nemaju takve isprave dužni su pri ulasku u dotičnu zemlju zaključiti tzv. granično osiguranje. Tim osiguranjem osigurava se autoodgovornost za vrijeme u polici navedeno i za štete uzrokovane na području te države.

### **Grupno osiguranje**

Osiguranje većeg broja osoba (grupe osoba) istim ugovorm o osiguranju. Članovi grupe mogu biti radnici preduzeća ili članovi neke asocijacije. Mogu biti osigurani jednom policom osiguranja ili zasebnim policama unutar istog ugovora.

## I

### **Individualno osiguranje**

Takva vrsta osiguranja kod kojeg se neposredno osigurava konkretan pojedinac od posljedica različitih vrsta nesretnog slučaja.

### **Integralna franšiza**

Integralna franšiza je vrsta kvantitativne franšize kod koje osiguravač ne isplaćuje štete niže od franšize, ali ako je šteta iznad visine franšize, osiguravač isplaćuje štetu u cjelokupnom iznosu kao da franšiza nije ni postojala. Npr. ako je osigurana suma 50.000 KM, a ugovorena integralna franšiza 10%. Štete do visine 5.000 KM snosi ugovarač, a ako je šteta iznad 5.000 KM, osiguravač plaća cijeli iznos štete, kao da franšiza nije ni postojala.

### **Intenzitet šteta**

Intenzitet šteta je odnos iznosa šteta i sume osiguranja objekata jednog osiguravača. Koristi se kod izračuna samopridržaja za plasman rizika u reosiguranje.

## K

### **Kapital izložen riziku**

Kapital izložen riziku u pogledu životnog osiguranja je iznos koji se plaća u slučaju smrti, umanjen za matematičku rezervu glavnog rizika.

### **Kargo osiguranje**

Osiguranje robe u transportu, a obzirom na transportnu granu kargo se dijeli na pomorski i nepomorski kargo. Dijeli se na osiguranje domaćeg karga i osiguranje međunarodnog karga.

### **Kasko osiguranje**

Osiguranje prevoznih sredstava. S obzirom na transportne grane kasko osiguranje obuhvata osiguranje pomorskog kaska, osiguranje riječnog kaska, osiguranje avionskog kaska i osiguranje automobilsko. Ovo osiguranje može biti potpuno ili djelimično, i može biti "bilo gdje se vozilo nalazi" ili "samo za vrijeme mirovanja vozila". Prema tome da li se prevozna sredstva pretežno koriste u zemlji ili u inostranstvu postoji domaći i međunarodni kasko.



## **Kasko osiguranje motornih vozila**

Osigurava sve vrste motornih, priključnih, radnih i tračnih vozila i njihove sastavne dijelove. Mogu se posebno osigurati i dodatni uređaji i oprema. Osiguranje se može zaključiti sa širim pokrićem kao potpuno kasko osiguranje ili s užim pokrićem kao potpuno kasko osiguranje ili s užim pokrićem kao djelimično kasko osiguranje. Potpuni kasko pokriva: saobraćajnu nezgodu (prevrnuće, sudar, udar i sl.); požar i druge rizike požarnih osiguranja; krađu, provalnu krađu, protupravno oduzimanje vozila; zlonamjerni postupak ili obijest trećih kao i neke druge rizike. Kod uništenja ili nestanka vozila (totalna šteta) visina štete se utvrđuje prema vrijednosti vozila (tržišnoj) umanjenoj za vrijednost ostataka. Kod djelimičnih šteta utvrđuju se troškovi popravka umanjeni za vrijednost ostataka dijelova koji se zamjenjuju.

## **Kvalifikovani udio**

Kvalifikovani udio je neposredno ili posredno posjedovanje u nekom društvu 10% i više kapitala ili glasačkih prava ili drugo posjedovanje koje omogućava vršenje značajnog uticaja na rukovođenje tim društvom.

## **Kvota šteta**

Kvota šteta (odnos štete i tehničke premije), predstavlja odnos mjerodavne štete i mjerodavne tehničke premije.

## **Korisnik osiguranja**

Korisnik osiguranja je osoba koja u slučaju nastanka osiguranog slučaja ima pravo na naknadu od osiguravača. Može biti i više korisnika za isti osigurani slučaj i oni tada dijele naknadu. U osiguranju života razlikuju se dva korisnika osiguranja: korisnika za slučaj smrti osiguranika i korisnika za slučaj doživljenja.

## **Kratkoročno osiguranje**

Kod kratkoročnog osiguranja osiguravač preuzima obavezu za osiguravajuće slučajeve nastale u dogovorenom periodu, koji je jednak ili kraći od jedne godine (od jednog dana do više mjeseci). Tipična kratkoročna osiguranja su osiguranje priredbi, osiguranja usjeva i plodova...

## **Kreditna osiguranja**

Osiguranje kojim se osigurava potraživanje vjerovnika od dužnika. Vjerovnik (osiguranik) ima pravo naknade štete prema uslovima ugovora o osiguranju ako nije bio u mogućnosti naplatiti svoje potraživanje zbog nastanka određenog rizika.

## Kumulativni brojevi

Kumulativni brojevi u tablicama aktuarske matematike označavaju:

- $x$  - starosna dob muške osobe,
- $y$  - starosna dob ženske osobe,
- $l_x$  - broj živih muških osoba starih  $x$  godina,
- $l_y$  - broj živih ženskih osoba starih  $y$  godina,
- $dx$  - broj smrtnih slučajeva muških osoba,
- $dy$  - broj smrtnih slučajeva ženskih osoba,
- $e_x$  - srednje trajanje života muških osoba i
- $e_y$  - srednje trajanje života ženskih osoba

## L

### Likvidacija štete

Izvršavanje osnovne obaveze osiguravatelja iz ugovora o osiguranju ako je nastupio određeni uslov (rizik i šteta) predviđen ugovorom o osiguranju. Sastoji se iz utvrđivanja postojanja štete, uzroka štete, uzročne veze između osiguranog rizika i štete, visine štete, visine osigurnine, prava na regres kao i isplate osigurnine.

### List pokrića

List pokrića se izdaje ukoliko ne postoje uslovi da se zaključi klasična forma ugovora o osiguranju, bilo zbog vremenskog ograničenja ili nepoznavanja svih relevantnih faktora za zaključivanje ugovora. List pokrića važi do izdavanja police, a najčešće se koristi u pomorskom osiguranju, posebno u međunarodnom transportnom osiguranju, kada osiguravač preuzima u pokriće rizik ponuđen preko brokera na osnovu kojeg izdaje policu osiguranja. List pokrića potpisuje najčešće samo osiguravač.

## M

### Malus

1. Doplatak na premiju ugrađen u cjenik koji osiguravatelj obračunava osiguraniku za individualan nepovoljan odnos premije i šteta; povišenje premijske stope osiguraniku za idući period.
2. U osiguranju motornih vozila, suprotno od bonusa, malus je kazna u obliku povećanja premije u idućem osigurateljnem periodu za osiguranike koji su u određenom osigurateljnem razdoblju imali štetu ili ostvarili negativan odnos između uplaćene premije i isplaćenih šteta.

## **Margina solventnosti**

Margina solventnosti je sastav imovine-aktive u skladu sa djelatnostima koje obavlja svako društvo za osiguranje. Marginu solventnosti propisuje Agencija za nadzor, a svako društvo obavezno je da odredi marginu solventnosti u pogledu svog cjelokupnog poslovanja, koja odgovara ukupnoj aktivi umanjenoj za nematerijalna ulaganja, aktivna vremenska razgraničenja, gubitak, obaveze (uključujući matematičku rezervu osiguranja života) i za prenosne pozicije (prenosne premije i rezervisane).

## **Materijalna šteta**

Šteta koja nastaje uništenjem ili oštećenjem stvari ili povredom imovinskih prava oštećene osobe. Očituje se i u smanjenju imovine oštećene osobe.

## **Matematičku rezerva**

Matematička rezerva, je rezerva osiguranja koja se vodi na posebnim računima i može se koristiti isključivo za osiguranje života.

## **N**

## **Naplaćena premija**

Naplaćena premija je izraz koji se koristi za izvršeno plaćanje premije instrumentima plaćanja: nalog za prenos sredstava - doznaka na transakcijski račun osiguravača, zaprimanje gotovinskih čekova, obračunskih (bariranih) čekova, zaprimanje gotovine, naplata kreditnim karticama. Premija se smatra naplaćenom kada je realizovan instrument osiguranja plaćanja.

## **Neosigurano motorno vozilo**

Vozilo čiji vlasnik po propisima o obaveznom osiguranju podliježe obavezi sklapanja ugovora o osiguranju od autoodgovornosti, a tu obavezu nije izvršio.

## **Neposredno osiguranje**

Neposredno osiguranje je djelatnost društva za osiguranje, čiji je osnov ugovor o osiguranju, kojim društvo za osiguranje za plaćene premije ili doprinose preuzima obaveze da plati naknadu po dešavanju osiguranog slučaja, osim reosiguranja.

## **Nepoznato motorno vozilo**

Vozilo koje je uzročnik nezgode, a čiji je vozač ostao neidentifikovan, bilo da je pobjegao s mjesta nezgode, bilo da mu nisu uzeti podaci.

## **Nesretni slučaj**

Nesretnim slučajem smatra se svaki iznenadni i od volje osiguranika nezavisni događaj koji, djelujući uglavnom izvana i naglo na tijelo osiguranika, ima za posljedicu njegovu smrt, potpuni ili djelimični invaliditet, prolaznu nesposobnost za rad ili pogoršanje zdravlja koje zahtjeva liječničku pomoć.

## **O**

## **Obavezno osiguranje**

Osiguranje od određenih rizika propisano zakonom pojedine zemlje. Sklapa se na osnovu zakonskih odredaba, kojima je regulisan odnos iz osiguranja i pokriće rizika.

## **Obračun premije**

Izračunavanje cijene osiguranja nekog rizika. Ovisi od težine rizika koji se želi osigurati, a pri ocjeni težine rizika uzimaju se u obzir sve okolnosti koje su od značaja za rizik.

## **Obrok premije**

Dio premije iz ugovora o osiguranju koji se odnosi na ugovoreno trajanje osiguranja.

## **Odbitna franšiza**

Odbitna franšiza je vrsta kvantitativne franšize kod koje osiguravač plaća štetu samo ako je šteta veća od visine odbitne franšize. Ugovara se u postocima ili u apsolutnom iznosu. Npr. ako je ugovorena franšiza 10% od osigurane sume, isplata visine štete se umanjuje za 10%, a ako je ugovorena franšiza u apsolutnom iznosu od 10.000 KM, visina štete se umanjuje za taj iznos.

## **Ombudsmen u osiguranju**

Institucija Ombudsmena u osiguranju omogućuje da se određeni sporovi mogu riješiti brzo i sa minimumom formalnosti od nezavisnih lica. Obrazovanje, rad i finansiranje Ombudsmena propisuje Agencija za nadzor.

## **Opšti uslovi osiguranja**

Sadrže osnovne odredbe ugovora o osiguranju i osnovni su dio police osiguranja. Odnose se u osnovnim odredbama na sve ugovore jedne vrste osiguranja, a proširenje ili sužavanje prava iz pojedinog ugovora ili grupe ugovora o osiguranju utrđuju se posebnim uslovima ili dopunskim uslovima, te klauzulama.

## **Osiguravač**

Pravna osoba koja se bavi poslovima osiguranja. Osiguravač može biti organizovan kao dioničko društvo – akcionarsko društvo ili kao društvo za uzajamno osiguranja.

## **Osiguranik**

1. U osiguranju imovine, osoba na koju glasi ugovor o osiguranju. Kod osiguranja za vlastiti račun ujedno i ugovaratelj osiguranja, a kod osiguranja na tuđi račun jedna ili više trećih osoba.
2. U osiguranju života i u osiguranju od posljedica nesretnog slučaja, osoba na čiji život je zaključeno osiguranje. Osoba kojoj je se isplaćuje naknada ne mora biti osiguranik.

## **Osigurani rizik**

Element ugovora o osiguranju; događaj s obzirom na koji je sklopljeno osiguranje. Pojmom rizik podrazumijeva se budući neizvjesni događaj nastao nezavisno od isključive volje osiguranika zbog kojeg osiguranik može pretrpjeti materijalnu štetu.

## **Osigurani slučaj**

Događaj koji može prouzrokovati štetu, a pripada rizicima koje osiguravač pokriva svojom djelatnošću. Osigurani slučaj je ugovorom o osiguranju unaprijed predviđeni događaj čijim nastupom nastaje povreda interesa osiguranika uz istovremeno nastupanje obaveze osiguravača da postupi prema ugovoru - nadoknadi štetu odnosno isplati osiguranu sumu.

## **Osiguranje**

U funkciji naknade šteta i isplate ugovorenih iznosa, djelatnost posredstvom koje se na načelu uzajamnosti i solidarnosti pruža ekonomska zaštita određenih opasnosti (rizika) koje ugrožavaju imovinu i osobe.

## **Osiguranje imovine**

1. Podrazumijeva sve vrste neživotnih osiguranja.
2. Dijeli se na osiguranje stvari i osiguranje interesa. Kod osiguranja stvari osiguraniku se nadoknađuje gubitak ili oštećenje osiguranog predmeta koji je vlasništvo osiguranika ili je za njega osiguranik odgovoran.

## **Osiguranje na “ugovorenu sumu”**

Osiguranje po principu apstraktne upotrebne vrijednosti. Za razliku od aktivnog i pasivnog osiguranja, osigurana suma nije gornja granica isplate već čvrsto utvrđena obaveza osiguravača. U osiguranju na “ugovorenu sumu” ne postoji razlika između sume osiguranja i osigurane vrijednosti, pa za razliku od aktivnih osiguranja ne vrijede odredbe podosiguranja i nadosiguranja i dopušteno je višestruko osiguranje.

## **Osiguranja na novu vrijednost**

Osiguranje kod kojeg je suma osiguranja jednaka vrijednosti osiguranog predmeta u trenutku nabavke, izrade ili izgradnje bez odbitka amortizacije, tj. umanjenja za istrošenost sredstava. Osiguranja zaključena na novu vrijednost imaju klauzulu zaštitne vrijednosti.

## **Osiguranje na “prvi rizik”**

Primjenjuje se kod osiguranja imovine, kada se suma osiguranja u pravilu utvrđuje ispod vrijednosti osigurane stvari, a osiguravač prihvata platiti naknadu u visini nastale štete, ali najviše do visine ugovorene sume na “prvi rizik”, i to bez primjene načela podosiguranja, pa i u slučajevima ako je osigurana suma ispod vrijednosti osigurane stvari. Osiguravač tako postupa, jer za osiguranje na “prvi rizik” naplaćuje i veću premijsku stopu od one koju u takvim slučajevima primjenjuje kada se osigurava puna vrijednost stvari.

## **Osiguranje učenika i studenata od posljedica nesretnog slučaja**

Grupno osiguranje od posljedica nesretnog slučaja učenika ili studenata od 6 do 28 godina života. Obično se može ugovoriti osiguranje za slučaj: 1. troškova pogreba za smrt zbog nesretnog slučaja; 2. trajnog gubitka opšte radne sposobnosti (invaliditeta) od posljedica nesretnog slučaja; 3. dnevne naknade zbog nesretnog slučaja; 4. troškove liječenja zbog nesretnog slučaja. Nije moguće zaključiti osiguranje učenika i studenata za slučaj smrti. Ugovarač je škola, fakultet, dom i sl.

## **Osiguranje za tuđi račun**

Ugovori o osiguranju mogu predvidjeti pokriće prava za isplatu iz osiguranja osobama koje nisu direktne strane u ugovoru - treće osobe. U životnom osiguranju to su lica koja stižu pravo na isplatu sume osiguranja u slučaju smrti osiguranika - korisnik osiguranja, kod osiguranja od povreda na radu poslodavac je ugovarač a radnici su korisnici u slučaju nezgode, a slično je i kod osiguranja od automobilske odgovornosti i kod osiguranja od odgovornosti za štetu učinjenu trećoj osobi.

## **Osiguravač**

Pravna osoba koja se bavi poslovima osiguranja. Osiguravač može biti organizovan kao dioničko društvo – akcionarsko društvo ili kao društvo za uzajamno osiguranja.

## **Osnovna premija**

Premija osiguranja koja se plaća za one rizike (tzv. osnovne rizike) koji su redovno pokriveni svakom policom.

## **P**

### **PML**

PML - najveća vjerojatna šteta koja se koristi kod reosiguranja viška svote (svotno-ekscedentno reosiguranje) na osnovu koje se određuje samoprdržaj osiguravača.

### **Podijeljena odgovornost**

Prilikom nastanka saobraćajne nezgode moguće je da postoji obostrana krivica. Tada postoji tzv. Podijeljena odgovornost. U slučaju podijeljene odgovornosti osiguravajuće društvo nadoknađuje štetu u procentu u kome je osiguranik odgovoran za nastalu štetu, a ne kompletnu visinu štete.

### **Polica osiguranja**

Isprava o ugovoru o osiguranju, dokumenat potpisan od osiguravatelja, (može i faksimil potpisa) sadržan u ugovoru osiguranja.

### **Ponuda osiguranja**

Ponuda ugovaratelja osiguranja osiguravatelju za zaključenje ugovora o osiguranju, koja je najčešće napisana na tiskanici osiguravatelja.

## **Povrat premije**

Postupak smanjenja ugovorene premije osiguranja uz povrat novca, a može nastati kod: ugovorenog konačnog obračuna premije koji se provodi na bazi elemenata koji su važili za cijelo trajanje ugovora o osiguranju te doveli do smanjenja ukupno obračunate premije, zatim unaprijed ugovoreni povrati premije kod osiguranja koja su ostvarila izrazito povoljan tehnički rezultat i povrat premije iz drugih razloga koji dovede do prijevremenog raskida ugovora o osiguranju.

## **Povrat premije**

Postupak smanjenja ugovorene premije osiguranja uz povrat novca, a može nastati kod: ugovorenog konačnog obračuna premije koji se provodi na bazi elemenata koji su važili za cijelo trajanje ugovora o osiguranju te doveli do smanjenja ukupno obračunate premije, zatim unaprijed ugovoreni povrati premije kod osiguranja koja su ostvarila izrazito povoljan tehnički rezultat i povrat premije iz drugih razloga koji dovede do prijevremenog raskida ugovora o osiguranju.

## **Prava osiguranika u slučaju saobraćajne nesreće**

Vozač motornog vozila može svojom krivicom da izazove saobraćajnu nesreću u kojoj može da dođe do oštećenja drugog vozila, povrede nekog lica ili oštećenja neke druge stvari. U tom slučaju, osiguravajuće društvo čiju policu ima vozač - krivac ima obavezu da nadoknadi pričinjenu štetu trećem licu - vlasniku oštećene stvari ili oštećenom licu.

## **Premija**

Novčani iznos koji ugovaravač osiguranja plaća osiguravaču, na osnovu sklopljenog ugovora o osiguranju. Premija se sastoji iz funkcionalne premije i režijskog dodatka. Funkcionalna premija obuhvata dio premije za funkciju naknade šteta i isplatu ugovorenih iznosa, a naziva se tehnička premija, te dio premije za preventivu. Preventiva predstavlja dio premije koji služi za kreditiranje i finansiranje poduzimanja mjera radi otklanjanja i smanjenja nepovoljnog djelovanja uzroka koji mogu izazvati štete. Režijski dodatak je dio premije koji služi za pokriće troškova obavljanja djelatnosti osiguranja. Premija je temelj poslovanja osiguravača i predstavlja cijenu preuzetog rizika.



## **Prihodi Društva za osiguranje**

Prihodi Društva za osiguranje su:

- zarađene premije u osiguranju,
- zarađeni prihodi od drugih poslova osiguranja-reosiguranja,
- prihodi od dugoročnih pridržaja,
- poslovni prihodi,
- prihodi od finansiranja i prihodi od ulaganja i
- ostali prihodi.

## **Provizija u osiguranju**

Provizija u osiguranju je naknada koja se plaća posredniku (društva za posredovanje u osiguranju, zastupnici, agenti, brokeri) za obavljene posao na osnovu posebno sklopljenih ugovora kojima se reguliše visina provizije u zavisnosti od vrste osiguranja koje se zaključuje.

## **Prosječna šteta**

Prosječna šteta predstavlja odnos iznosa šteta i broja šteta.

## **R**

### **Razred opasnosti**

Značajka osiguranog predmeta vezana uz stepen njegove izloženosti pojedinom riziku.

### **Regres**

Označava pravo osiguravatelja da od osobe koja je prozrokovala štetu naplati isplaćeni iznos odštete.

### **Reosiguranje**

Zasebna djelatnost osiguranja koja se ostvaruje tako što osiguravatelj prenosi na reosiguravatelja dio rizika koji je prethodno preuzeo u osiguranje i za uzvrat plaća reosiguravatelju premiju reosiguranja.

## **Retrocesija**

Kada se dio obaveze iz ugovora o osiguranju pokriva reosiguranjem, reosiguravač može u skladu sa načelima reosiguranja dio preuzetog rizika koji prelazi njegov kapacitet prenijeti u pokriće drugom reosiguravaču. Takav prenos rizika se naziva retrocesija i kao što je reosiguranje osiguranje osiguravača, tako je retrocesija osiguranje reosiguravača.

## **Retrocedent**

Retrocedent je reosiguravač koji daje dio primljenjenog rizika u pokriće drugom reosiguravaču.

## **Retrocesionar**

Retrocesionar je reosiguravač koji preuzima dio ponuđenog rizika u pokriće.

## **Režijski dodatak**

Režijski dodatak je dio bruto premije koji služi za pokriće troškova poslovanja osiguravača (troškovi zaključivanja ugovora, troškovi naplate premija, lični dohoci i sl.) Dok su neki troškovi u osiguranju fiksni, veličina drugih zavisi o obimu poslovanja osiguravajuće kuće odnosno o visini bruto premije (npr. provizija).

## **Rezerve u osiguranju**

Rezerve u osiguranju su: prenosna premija, rezervacija šteta, matematička rezerva, rezerve za izjednačavanje šteta, ostale tehničke rezerve.

## **Rizik**

Rizik je mogućnost nastupa nekog budućeg i neizvjesnog događaja koji prijeti štetom na imovini ili povredom osobe koja je osigurana. Da bi rizik bio podoban za osiguranje isti mora biti moguć, nezavisan od volje osiguranika ili treće zainresovane osobe, neizvjestan, bilo u smislu nastupanja (požar), bilo u smislu trenutka nastajanja (smrt) i dovesti do štetnih posljedica, u smislu umanjenja imovine, narušavanja zdravlja, povrede, smrti i sl.

## **Riziko premija**

Riziko premija je dio premije osiguranja iz koje se pokrivaju štete u tekućoj godini.

## S

### **Suosiguranje**

Suosiguranje je osiguranje u kojem učestvuje više osiguravača. Dio obaveze iz ugovora o osiguranju koji prelazi njegov kapacitet osiguravač može podijeliti sa više osiguravača i takva podjela rizika se naziva «suosiguranje».

### **Statistika u osiguranju**

Statistika u osiguranju je od velikog značaja za osiguravače pošto se osiguranje temelji na statističkim zakonitostima i teoriji vjerojatnosti. Osiguravači neživota prate: broj osiguranja, broj osiguranih objekata, sumu osiguranja, premije, broj šteta, broj oštećenih objekata, svote osiguranja oštećenih objekata i iznos šteta.

### **Socijalno osiguranje**

Socijalno osiguranje se temelji na načelima solidarnosti. To je od države organizirana ekonomska zaštita pojedinaca od rizika bolesti, ozljeda, nesposobnosti, smrti, nezaposlenosti, starosti...

## Š

### **Šomažno osiguranje**

Šomažno osiguranje je osiguranje troškova i dobiti zbog prekida rada usljed požara i nekih drugih opasnosti (osiguranje plata, fiksnih troškova, dobiti i amortizacije zbog prekida rada usljed požara, poplava i drugih opasnosti). Ovo osiguranje se može zaključiti samo uz osnovno osiguranje od opasnosti požara.

### **Šteta**

Šteta je nepovoljna promjena na imovini ili osobi prouzrokovana nečijom radnjom ili nekim događajem. Šteta može biti imovinska (materijalna) ili neimovinska (nematerijalna).

## T

### **Tablice smrtnosti**

Tablice smrtnosti sadrže teoretski broj živih ljudi određene starosti, teoretski broj umrlih u određenoj starosti, vjerojatnosti smrti i vjerojatnosti doživljenja za sve godine starosti stanovništva (0-100 godina), a ponekad i srednje trajanje života i intenzitet smrtnosti po godinama starosti. Izrađuju se na bazi popisa stanovništva primjenom statistike, zakona velikih brojeva i teorije vjerojatnosti za određeno područje u određenom vremenskom periodu za muškarce, žene i mješano stanovništvo.

### **Tarifiranje**

Tarifiranje je utvrđivanje karakteristika rizika. Osiguravači su rizike podijelili u razrede opasnosti, na osnovu kojih se primjenjuju različite premijske stope.

### **Tontine životno osiguranje**

Tontine osiguranja je osiguranje za slučaj doživljenja koje imaju društva za uzajamno osiguranje, kod kojeg član uplaćiva određenu sumu novca 10, 15 ili 20 god., na koju se pripisuje kamata i na tačno određen dan sredstva se raspoređuju na preživjele članove udruženja u obliku rente ili glavnice, a ako neki od članova udruženja ne dočeka taj datum, sredstva pripadaju državi.

### **Tehničke premija**

Tehnička premija je dio premije koji služi za ispunjenje obaveza iz ugovora o osiguranju za: podmirenje šteta i isplatu ugovorenih suma osiguranja te troškova utvrđivanja obaveza iz ugovora o osiguranju (procjena štete, sudski troškovi, troškovi vještačenja i sl.), podmirenje premije suosiguranja i reosiguranja, izdvajanje dijela premije koji se odnosi na trajanje osiguranja u idućoj godini (prenosna premija), izdvajanje dijela premije potrebnog za isplatu nastalih, a nepodmirenih obaveza iz osiguranja u tekućoj godini (rezervirane štete) i dr.

### **Treća osoba**

Treća osoba je pojam koji u osiguranju autoodgovornosti označava krug osoba koje imaju pravo na naknadu štete po (obaveznom) osiguranju.

## U

### **Učestalost šteta**

Učestalost šteta predstavlja odnos broja šteta (oštećenih objekata) i broja osiguranih objekata.

### **Ugovor o osiguranju**

Pravni posao kojim se ugovaratelj osiguranja obavezuje uplatiti premiju osiguranja, a osiguravatelj preuzima obavezu isplate naknade ili ugovorene svote u slučaju nastanka osiguranog slučaja osiguraniku ili trećoj osobi.

### **Uslovi osiguranja**

Skup klauzula kojima se detaljno uređuju odnosi između osiguravatelja i osiguranika iz ugovora o osiguranju.

## V

### **Vatrogasni doprinos**

Vatrogasni doprinos je doprinos ili porez koji plaćaju osiguravači za provođenje mjera zaštite od požara u zemljama u kojima je to propisano zakonom, najčešće u postotku na premiju za osiguranja kojima je obuhvaćen rizik požara.

### **Vještačenje**

Postupak stručnog utvrđivanja činjeničnog stanja ili uzroka koji su doveli do ostvarenog rizika.

### **Vještak**

Osoba s potrebnim kvalifikacijama i iskustvom za obavljanje poslova vještačenja, utvrđivanja naravi, uzroka, opsega i visine štete, te davanja mišljenja, ispostavljanja svjedodžaba i izvještaja o nalazu.

### **Vodeći osiguravač – lider**

Ugovor o saosiguranju sa osiguranikom sklapa «vodeći osiguravač»- lider kojem ostali osiguravači povjeravaju naplatu premije i likvidaciju štete. Vodeći osiguravač obavlja sve poslove osiguranja od slanja ponude, zaključivanja ugovora o saosiguranju, prijave štete, obračuna premije i šteta po saosiguravačima i druge zajedničke poslove. Svaki suosiguravač garantuje u procentu i do visine preuzetog rizika.

## Z

### **Zaštitni fond**

Zaštitni fond je pravno lice sa sjedištem u Federaciji, odnosno u Republici Srpskoj koje je obrazovano s ciljem da pokriva štete koje pretrpe žrtve saobraćajnih nezgoda koje ne mogu biti nadoknađene sistemom obaveznog osiguranja od autoodgovornosti. Zaštitni fond obavezan je da oštećenim stranama plaća odštetu u slučaju smrti ili fizičke povrede i materijalne štete prouzrokovane u saobraćajnim nezgodama u BiH kada lice odgovorno za nezgodu ostane nepoznato, kada je nezgodu prouzrokovalo vozilo koje nema osiguranje od autoodgovornosti i kada je protiv društva koje je zaključilo osiguranje od autoodgovornosti pokrenut postupak posebne likvidacije zbog stečaja ili zbog oduzimanja odobrenja za rad zbog neispunjavanja finansijskih obaveza prema Zakonu.

### **Zdravstveno osiguranje**

Grupni naziv za osiguranja za slučaj nesposobnosti i pokriće troškova uzrokovanih bolešću. Obuhvata obavezno osiguranje naknade troškova za slučaj povrede na radu i profesionalnog oboljenja, dopunsko osiguranje razlike iznad vrijednosti zdravstvenih usluga obaveznog zdravstvenog osiguranja, dopunsko zdravstveno osiguranje većeg obima prava od prava određenih Zakonom o zdravstvenom osiguranju, dopunsko zdravstveno osiguranje većeg standarda zdravstvenih usluga od standarda određenih Zakonom o zdravstvenom osiguranju, dobrovoljno zdravstveno osiguranje za vrijeme puta i boravka u inostranstvu, privatno zdravstveno osiguranje i ostala dobrovoljna zdravstvena osiguranja.

### **Zdravstveno osiguranje za vrijeme putovanja u inostranstvu**

Bolesničko osiguranje uređeno za pokriće posebnih opasnosti i potreba za vrijeme puta u inostranstvu. Pokriva troškove liječenja, transporta u slučaju bolesti i prevoza u slučaju smrti osiguranika.

### **Zelena karta**

Međunarodna isprava o osiguranju autoodgovornosti, koja je osigurateljna putovnica za motorno vozilo u međunarodnom saobraćaju. Sadrži međunarodne oznake svih država članica zelene karte, osnovne podatke o osiguraniku i vozilu, te o vremenu za koje vrijedi. Sadrži i klauzule koje potpisuje osiguranik, a koje predstavljaju punomoć obrađivačkom uredu da može obraditi i isplatiti štetu nastalu tim vozilom na njegovom području. Strogo je formalizovan obrazac.